

Groot-Brittannië - De "Pergamon 23" eisen recht en werk

Elsevier neemt schending vakbondsrechten over

Elsevier heeft dit voorjaar Pergamon Press overgenomen. Pergamon Press, de uitgeverij die voor Robert Maxwell het startpunt was van zijn media-imperium. Wat daarbij in de Nederlandse pers geen aandacht heeft gekregen, is het feit dat Elsevier daarmee ook een al ruim twee jaar durend arbeidsconflict in huis heeft gehaald.

Mei 1989 werden namelijk 23 leden van de National Union of Journalists (NUJ) door Pergamon Press na een één-dags-staking ontslagen. De "Pergamon 23" voeren nog steeds actie. Voor de erkenning van hun bond, voor het recht zich ook door de bond te laten vertegenwoordigen, en voor het recht om onder bescherming van de bond actie te voeren. Rechten die in Groot-Brittannië niet vanzelfsprekend zijn en steeds weer moeten worden afgedwongen. Daarnaast stellen zij de eis dat Pergamon hen weer in dienst neemt. Elsevier staat vooralsnog op het standpunt dat van het laatste geen sprake kan zijn. De NUJ'ers vechten echter door, nu ook in Nederland.

Krities rapport

Ze worden daarbij gesteund door de uitkomsten van een onafhankelijk onderzoek, dat Tony Christopher - oud-voorzitter van de TUC (vergelijkbaar met de FNV) - in opdracht van de Britse Labour-partij verrichtte naar de achtergronden van het conflict. Doel van het onderzoek, waaraan zowel door de NUJ als door Robert Maxwell werd meegewerkt, was het vinden van een basis waarop onderhandeld zou kunnen worden. Hoewel de kritiek op Pergamon Press niet mals - in feite vernietigend - was, werd Christopher's in april 1991 uitgebrachte rapport ook door Robert Maxwell aanvaard. Dat was vlak voordat Pergamon Press van eigenaar veranderde en overging in handen van Elsevier. Reden genoeg dus om wat dieper op de kwestie in te gaan. Het onderzoeksrapport van Tony Christopher is daarvoor een goed uitgangspunt. Zelfs al zou je enige vraagtekens plaatsen bij zijn 'onafhankelijkheid'. De onlangs onder nog niet opgehelderde omstandigheden omgekomen en ook om andere redenen zeer omstreden Maxwell was immers een, althans volgens de berichten, gewaardeerd lid van de Labour-partij. Wat dat betreft is het misschien niet zo verwonderlijk dat Christopher de NUJ verwijt te veel 'op de man' Maxwell te hebben gespeeld. Hoe een en ander ook in elkaar steekt, zijn rapport biedt een verhelderend kijkje achter de schermen van de Britse arbeidsverhoudingen.

Bitter conflict

Direkte aanleiding voor het geschil bij Pergamon Press was de aanzegging tot ontslag, januari 1989, van een redaktiemedewerkster van de afdeling Akademiese

"Neem de Pergamon 23 weer in dienst"

Boeken. Ze ging daartegen volgens de binnen het bedrijf geldende regels in beroep. Maar..., ze wilde zich laten bijstaan door een bestuurder van de NUJ. Door Pergamon Press werd dit geweigerd met als argument dat de NUJ op de afdeling waar zij werkte, niet werd erkend. Een opstelling die Christopher nogal bevreemdt, want "de NUJ werd en wordt erkend in andere 'Maxwell-ondernemingen'; noch zij, noch Maxwell zelf nemen een anti-vakbondsstandpunt in." Bovendien wordt de NUJ op andere afdelingen van Pergamon Press wél als gespreks- en onderhandelingspartner gezien. Mede op grond van verwarring die ook intern bij Pergamon Press op dit punt schijnt te hebben bestaan, luidt zijn konklusie dan ook dat het niet aksepteren door Pergamon Press van een NUJ-bestuurder als raadsman/vertegenwoordiger voor de betrokken redaktiemedewerkster geleid heeft tot het daarop volgende "bittere" conflict. Want de NUJ liet het natuurlijk niet over zijn kant gaan.

Halsstarrigheid

Het lot van "Miss C", de redaktiemedewerkster, is verder van ondergeschikt belang. Haar ontslag hoeft niet te worden geëffektueerd, want ze vindt een andere baan. Christopher tekent daarbij overigens wel aan dat door Pergamon Press procedurele fouten zijn gemaakt. En ook de NUJ gaat volgens hem niet helemaal vrijuit. Veel essentiëler is echter het gevecht om erkenning van de NUJ bij Pergamon Press. Aan de één-dagsstaking in mei 1989 gaat veel vooraf. Een uitgebreide briefwisseling, gesprekken met directeuren en het hoofd Personeelszaken van Pergamon Press, een tussenvoorstel van de NUJ. En misverstanden. Waar Christopher echter geen onduidelijkheid over laat bestaan, is dat de NUJ bij het uitroepen van de staking niet over één nacht ijs is gegaan. Pergamon Press had de staking door een minder halsstarrige houding heel wel kunnen voorkomen. Dat gebeurt niet, de staking is een feit en de 23 NUJ-leden worden ontslagen. Ze wijzen de door Robert Maxwell in de herfst

van 1989 en januari 1990 nog gedane compensatievoorstellen af, omdat ze vinden dat vakbondsrechten niet kunnen worden afgekocht. De strijd daarvoor en voor het intrekken van de ontslagen is losgebarsten. En duurt tot op de dag van vandaag.

Maxwell neemt verantwoordelijkheid

Hoe de zaak er zou voorstaan als Pergamon Press niet door Elsevier was overgenomen, blijft uiteraard een vraag. Zou Robert Maxwell het Christopher-rapport, inclusief aanbevelingen, dan ook hebben aanvaard? Die aanbevelingen houden ondermeer in: Pergamon maakt de ontslagen ongedaan, neemt in principe de stakers terug in dienst en biedt hen vakatures aan, als die zich voordoet. Maar ook Christopher ziet in de overname van Pergamon Press door Elsevier al een vermoedelijk onoverkomelijk obstakel. De overnamecontracten sluiten iedere verantwoordelijkheid van Elsevier voor het arbeidsconflict uit.

Elsevier weigert verantwoordelijkheid

Dat wil niet zeggen dat Elsevier er zo makkelijk van afkomt. De nieuwe Pergamon-baas mag dan niet aansprakelijk zijn voor de handel en wandel van het Pergamon management voor de overname. De NUJ stelt zich nadrukkelijk op het standpunt "dat met de overname ook de verantwoordelijkheid voor het vinden van een oplossing is overgenomen." Deze mening wordt gedeeld door de International Federation of Journalists. Ze maakt zich vooral zorgen over de gevolgen die akseptatie van deze situatie: het ontlopen van verplichtingen van een bedrijf ten aanzien van zijn werkn(e)er(s)ers door verandering van eigenaar, kan hebben.

In Groot-Brittannië hebben de acties van de "Pergamon 23" en de NUJ voor breed gedragen solidariteit gezorgd. Miljoenen leden van zeventien vakbonden, die bibliothekarissen en leraren in scholen en hogere opleidingen organiseren, boycotten de uitgaven van Pergamon. Elsevier hangt dezelfde dreiging boven het hoofd. Het Irish Congress of Trade Unions heeft de ierse

vakbonden al opgeroepen tot een boycot van alle Elsevier-publikaties. In de Verenigde Staten overweegt de vakbondfederatie AFL-CIO dezelfde aktie, als Elsevier geen stappen onderneemt. In een pamflet dat door leden van "Pergamon 23" bij het hoofdkantoor van Elsevier onder het personeel werd verspreid, zeggen zij: "We geloven niet dat het de moeite waard is voor Elsevier om zijn imago en uw banen in gevaar te brengen alleen om een onrechtvaardigheid voort te zetten tegen 23 arbeiders in Groot-Brittannië."

Ook aan de FNV is gevraagd druk op Elsevier uit te oefenen. Die mag best opgevoerd. Weliswaar heeft een FNV-delegatie een gesprek gehad met onder anderen de voorzitter van de raad van bestuur van Elsevier, maar erg veel heeft dit niet opgeleverd. Door Elsevier is meer dan eens herhaald dat - wat er verder ook gebeurt - geen van de 23 weer in dienst genomen wordt.

Akties tegen Elsevier

Daar mag het niet bij blijven. De NUJ en de "Pergamon 23" zelf houden vol. Eind november/begin december komt een team van 3 of 4 mensen naar Amsterdam om waar maar mogelijk, in ieder geval binnen de FNV, steun te organiseren en de Elsevier-leiding onder maximale druk te zetten. Ze zoeken, vooral in Amsterdam, contact met vakbondsgroepen, die met de *op de achterkant van dit nummer* geplaatste solidariteitsverklaring de raad van bestuur van Elsevier willen bestoken. En ze zijn bereid hun aktie op vergaderingen en andere bijeenkomsten toe te lichten.

Hans Fransen van de Putte

